

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS ŠIAULIŲ IR TELŠIŲ APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 703, +370 658 42 928, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389
Adresas korespondencijai: Vilniaus g. 263, LT-76337 Šiauliai, mob. +370 667 25 580, +370 609 54 675, el. p. siauliai@vaistaiga.lt

Šiaulių miesto savivaldybės tarybai

2026-06- Nr. TR5- (5.5.E)

Kopija

Šiaulių miesto savivaldybės merui

TEIKIMAS

DĖL ASMENŲ PRIĖMIMO Į KOMPLEKSINIŲ PASLAUGŲ NAMUS „ALKA“ TVARKOS APRAŠO 4, 5, 8-1 PUNKTŲ DALIES PAKEITIMO ARBA PANAIKINIMO

Šiaulių miesto savivaldybės taryba (toliau – Savivaldybės taryba) 2026 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. T-210 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2025 m. kovo 6 d. sprendimo Nr. T-78 „Dėl asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašą, patvirtintą Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2025 m. kovo 6 d. sprendimo Nr. T-78 „Dėl Asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktu, ir jį išdėstė nauja redakcija (toliau – Aprašas).

Aprašo 4, 5, 8-1 punktuose nustatyta sąlyga, kad asmenys kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gali gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas tokiu atveju, jei „ne mažiau kaip 12 (dvylika) mėnesių yra deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje“.

Vyriausybės atstovas Šiaulių ir Telšių apskrityse (toliau – Vyriausybės atstovas), įvertinęs Aprašo 4, 5, 8-1 punktų nuostatas, nustatė, kad Savivaldybės taryba šiuose punktuose nustatydamas asmenims, norintiems kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas, reikalavimą būti ne mažiau kaip 12 (dvylika)

mėnesių deklaravusiems gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje, pažeidė Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo (toliau – ir SPĮ) 19 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatas. Situacija, kai savivaldybių institucijos numato papildomas sąlygas dėl tam tikrų socialinių paslaugų gavimo, nesudaro galimybės asmenims, neatitinkantiems papildomų, savivaldybės institucijų aprašuose nustatytų reikalavimų, gauti reikiamų socialinių paslaugų. SPĮ 19 straipsnio 2 dalies 2 punkte aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta, kad asmens (šeimoms) deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administracija priima sprendimus dėl laikino atokvėpio paslaugos, socialinės priežiūros paslaugų, susijusių su apgyvendinimu, bei socialinės globos. Socialinių paslaugų įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 2 punkte nėra įtvirtintas reikalavimas asmenims „būti deklaravus gyvenamąją vietą tos savivaldybės teritorijoje tam tikrą laiką“.

Aprašo 4, 5, 8-1 punktuose nustatyta sąlyga „ne mažiau kaip 12 (dvylika) mėnesių yra deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje“ taip pat pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 29 straipsnyje, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 3 straipsnyje nustatytus lygiateisiškumo ir įstatymo viršenybės principus, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte nustatytą teisėtumo principą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas. Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje (1996 m. sausio 24 d. nutarimas) yra pažymėjęs, jog jo turi būti laikomasi leidžiant teisės aktus, juos taikant bei vykdant teisingumą. Pagal Konstitucinio Teismo formuojamą praktiką, lygiateisiškumo principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai. Principas reiškia ir tai, kad atitinkamos rūšies santykių subjektams – visiems vienodais požymiais pasižymintiems asmenims (jų grupėms) – turi būti taikomas tas pats įstatymas ar kitas teisės aktas – tas pats vienodas, visiems tos kategorijos subjektams bendras, lygus matas. Konstitucinio Teismo praktikoje konstatuota, kad lygiateisiškumo principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d., 2012 m. birželio 29 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimai).

Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas aiškintinas neatsiejamai nuo kitų Konstitucijos nuostatų, taip pat ir nuo nuostatų, įtvirtinančių asmens teises ir laisves, taip pat nuo konstitucinio teisinės valstybės principo, kuris yra universalus principas, juo

grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija. Konstitucinio asmenų lygiateisiškumo principo pažeidimas kartu yra ir konstitucinių teisingumo, darnios visuomenės imperatyvų, taigi ir konstitucinio teisinės valstybės principo pažeidimas (Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. gruodžio 14 d., 2013 m. vasario 22 d., 2013 m. balandžio 30 d. nutarimai). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas įpareigoja valstybę vienodai veiksmingomis priemonėmis ginti kiekvieno asmens teises ir laisves (Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 30 d. nutarimas).

Konstitucinis asmenų lygybės principas savaime nepaneigia to, kad įstatymu gali būti nustatytas nevienodas teisinis reguliavimas tam tikrų asmenų kategorijų, esančių skirtingose padėtyse, atžvilgiu. Vertinant, ar pagrįstai nustatytas skirtingas teisinis reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teises aplinkybes. Pirmiausia turi būti įvertinti atitinkamų subjektų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai; antra, reikia atsižvelgti į teisės aktų suderinamumą pagal jų hierarchiją, reguliavimo apimtį ir kt.; trečia, būtina įvertinti, ar teisės normos, nustatančios specialias sąlygas, atitinka teisės akto paskirtį ir tikslą. Konkrečių teisės normų pagrįstumas gali būti įtikinamas tik tais atvejais, kai į visas anksčiau nurodytas aplinkybes buvo atsižvelgta. Jeigu būtų ignoruojama bent viena sąlyga, galėtų kilti abejonių dėl specialios teisės normos atitikimo konstitucinėms nuostatomis (Konstitucinio Teismo 1996 m. vasario 28 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginus su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 2009 m. birželio 8 d., 2010 m. birželio 29 d., 2011 m. vasario 14 d. nutarimai ir 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje taip pat yra konstatuota, kad vertinant, ar tam tikru teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas asmenų lygiateisiškumo principas, pirmiausia būtina identifikuoti tam tikrų subjektų (jų grupių) nevienodą (diferencijuotą) teisinį reguliavimą, o tai identifikavus – vertinti, ar toks skirtingas teisinis reguliavimas yra nustatytas pagrįstai, t. y. ar asmenys, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, pasižymi tokiais teisinės padėties skirtumais, dėl kurių toks diferencijuotas teisinis reguliavimas būtų objektyviai pateisinamas, ar tokiu skirtingu teisiniu reguliavimu siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų (LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-1544-552/2015).

Taigi, atsižvelgiant į aukščiau nurodytą teismų praktiką, nagrinėjamu atveju būtina įvertinti, ar Aprašo 4, 5, 8-1 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas (sąlyga), kad asmenys, kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gali gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas tik tokiu atveju, jei „ne mažiau kaip 12 (dvylika) mėnesių yra deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje“, yra objektyvus ir pateisinamas asmenų, neatitinkančių gyvenamosios vietos deklaracijos trukmės kriterijaus, atžvilgiu. Ar asmenys, deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje mažiau kaip prieš 12 (dvylika) mėnesių nėra diskriminuojami asmenų, kurie gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje yra deklaravę daugiau kaip prieš 12 (dvylika) mėnesių atžvilgiu. Atsižvelgiant į aptariamą Aprašo punktų dalis, būtent, ne mažiau kaip 12 (dvylikos) mėnesių asmens gyvenamosios vietos deklaravimas Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje lemia galimybę kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas. Esant šiai aplinkybei, toks reglamentavimas turi būti pagrįstas ir neprieštarauti aukštesnės galios teisės aktams, tame tarpe ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punktui, kuriame nustatyta, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs ir negalima varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų.

Šiaulių miesto savivaldybės tarybos posėdžiui pateiktame Apraše ir kartu pridėtame aiškinamajame rašte nepateikiama jokių objektyvių duomenų ar aplinkybių, kodėl tvirtinant Aprašą jame nustatomos nevienodos sąlygos asmenims, kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas. Tokiu teisiniu reguliavimu taikomi nepagrįsti ribojimai dalies Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų atžvilgiu.

VAĮ 3 straipsnio 4 punkte numatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principu, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, o veikla atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. LVAT, aiškindamas viešojoje teisėje taikomus įstatymo viršenybės, nepiktnaudžiavimo valdžia ir teisinio apibrėžtumo principus, ne kartą yra akcentavęs,

kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai, jiems priskirtos kompetencijos ribose, o bet kokie viešojo administravimo subjektų veiksmai ar sprendimai, priimti viršijant nustatytą kompetenciją ultra vires, pripažįstami neteisėtais (LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A502-727/2014; LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A502-1523/2014; LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015; LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A858-257/2012).

Aprašo 4, 5, 8-1 punktuose numatytas reglamentavimas dėl privalomos ne mažiau kaip 12 (dvylikos) mėnesių gyvenamosios vietos deklaravimo trukmės taip pat prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte įtvirtintam vienam iš pagrindinių vietos savivaldą grindžiančių principų – teisėtumo principui, kuris reikalauja, kad savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla būtų grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais, t. y. turi būti užtikrinamas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas, kuris, be kita ko, įpareigoja teisėkūros subjektus laikytis teisės aktų hierarchijos ir užtikrinti, kad žemesnės galios teisės aktai atitiktų visų aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus.

Savivaldybių savarankiškumo ir veiklos principas nėra absoliutus ir jis neatleidžia viešojo administravimo teises ir pareigas turinčio subjekto (Savivaldybės tarybos) nuo pareigos laikytis visų kitų viešosios teisės principų, taip pat – teisėtumo principo (LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A146-1917/2012).

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, darytina išvada, jog teisinis reglamentavimas, kai Apraše nurodyta, kad asmenys kompleksinių paslaugų namuose „Alka“ gali gauti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas specializuotos slaugos ir socialinės globos padalinyje, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas grupiniuose gyvenimo namuose ar apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugas tokiu atveju, jei „ne mažiau kaip 12 (dvylika) mėnesių yra deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje“, yra neteisėtas.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, siūlau svarstyti 2026 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. T-210 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2025 m. kovo 6 d. sprendimo Nr. T-78 „Dėl asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeisto Asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašo, patvirtinto Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2025 m. kovo 6 d. sprendimo Nr. T-78 „Dėl Asmenų priėmimo į kompleksinių paslaugų namus „Alka“ tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktu,

4, 5, 8-1 punktų dalies „ne mažiau kaip 12 (dvylika) mėnesių yra deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje“ pakeitimo arba panaikinimo klausimą.

Vyriausybės atstovo teikimą Savivaldybės taryba turi apsvarstyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Atkreipiu mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su informacija apie teikimą supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovas Šiaulių ir Telšių apskrityse

Rimvydas Pilibaitis